

Egy gondolat a Budavári Palota újjáépítéséről

Nemrég konferenciát rendezett az MTA sérült műemlékeink rekonstrukciójával történő megóvása témakörében. A kiegészítő újraépítés módszere – mint az elpusztult emlék megtartásának, bemutatásának legközérthetőbb módja – nagy vitát váltott ki. Lehet-e, szakszerű-e a visszaépítés? Tavalyi, tavalyelőtti számainkban foglalkoztunk Diósgyőr, Füzér és a budai Várpalota rekonstrukciójának terveivel, eredményeivel. Álljon itt egy támogató gondolat a Királyi Várpalota helyreállítása mellett.

A második világháború végjátéka idején volt egy örült vezér, a Führer, aki utasításba adta, hogy ez az utolsó erőd, a végvár, amit tűzön-vízen át tartani kell! És volt egy másik, örült vezér, a Gazda, aki kiadta az utasítást, hogy ezt az erődöt mindenáron le kell bombáznii, szét kell löni, be kell venni, aztán föl kell gyújtani!

S ami ezután megmaradt, azt lebontottuk egy embertelen emberkísérelt kísérő rendezvényeképpen. Majd újjáépítettük sosemvolt állapotba, torz politikai és építészeti ideológiák által vezérelve. Ez a budai Királyi Várpalota rövid története a 20. század közepén. Hibáztunk? Lehetett volna másképp? Biztosan. De hogy ne építhessük újjá azt, amiről tudjuk, milyen volt? Most, amikor már megtehetjük? Gondosan, becsülettel, örömmel, hogy végül mindenki élvezhesse egykorvolt szépségét? Szimbolikus, egyedülálló helye ez a magyarságnak. Varsóban az újjáépítés a háború után azonnal és természetesen megtörtént, itthon még hetvenkét év után is kérdés ez? És ha nem pont olyan lesz, mint amilyen volt? De hát nyolcszáz év alatt folyton változott! S ha fölállaljuk, hogy ez „csupán” romantikus újrafogalmazása egy egykorvolt aranykornak? Baj ez? Nem elég, ha az épületből sugárzó gondolatot át tudjuk menteni? Az anyag úgysis változik. S ha jön egy következő ostrom, és elpusztul megint?

Nem, újjáépíteni nem hiábavaló, akkor sem!

Dévényi Sándor
főszerkesztő

Címlap: Mellékalak töredéke a szentély északi oldalfalán, Kiszsolna. Fotó: Kiss Lóránd

- ▲ Főpárkány és attika tervrajza. Királyi Lovarda, Budapest. Építész: Hauszmann Alajos, 1899. Miniszterelnökség, Örökségvédelmi Gyűjtemény, Tervtár
- ◀ Famennyezet keresztmetszete. Királyi Lovarda, Budapest. Építész: Hauszmann Alajos, 1899. Miniszterelnökség, Örökségvédelmi Gyűjtemény, Tervtár

ORSZÁGÉPÍTŐ

A Kós Károly Egyesülés folyóirata

2017
01

ÉPÍTÉSZET | KÖRNYEZET | TÁRSADALOM

✘ Főépítészek | Master Architects

- 06 Krizsán András DLA | Pula
08 Interjú Krizsán András főépítésszel [Csóka Balázs, Terdik Bálint]
Interview with Master Architect ANDRÁS KRIZSÁN
12 Gyógynövény-völgy. Ökocentrum, Zánka
Építész: Krizsán András DLA | Szöveg: Dénes Eszter
Herb-Valley, Ecological Centre In Zánka
Architect András Krizsán | Text by: ESZTER DÉNES

- 18 Makovecz Imre szentföldi öröksége
Műemlék-helyreállítási misszió a Machaeruson | Szöveg: Dr. Vörös Győző
Machaerus. Imre Makovecz's legacy in the holy land | Text by GYÖZÖ VÖRÖS

✘ Vándorokból mesterek | Itinerants Turned Masters

- 27 Interjú Engelmann Tamás építésszel [Erhardt Gábor]
Interview with Architect TAMÁS ENGELMANN
32 Engelmann Tamás építésze | Szöveg: Erhardt Gábor
The work of Architect TAMÁS ENGELMANN | Text by GÁBOR ERHARDT

- 40 „...csak tiszta forrásból...”
A bartóki modell hatása az építészetre | Szöveg: Csernyus Lőrinc
„... only from the purest source...”
The influence of the Bartókian Model on architecture | Text by LŐRINC CSERNYUS
48 Plasztikus formálású csomópont – az új arnheimi főpályaudvar
Építészet: UNStudio | Szöveg: Peter van der Ree
A hub with a sculptural design – The new main railway station of Arnheim
Architect: UN STUDIO | Text by: PETER VAN DER REE
54 Egy reneszánsz ember | Interjú Diószegi Lászlóval [Szűcs Endre]
A renaissance man | interview with LÁSZLÓ DIÓSZEGI
60 A kizsolnai templom megmentése
Saving the church of Kizsolna
Giotto Zsolnán | A római Navicella-mozaik egy korai másolata | Szöveg: Papp Szilárd
A zsolnai evangélikus templom falképeinek ürügyén... | Szöveg: Kiss Lóránd
Lehetetlen küldetés? | Szöveg: Kollár Tibor
68 A Makovecz-életmű gondozásáról | Eredmények és tennivalók
Interjú Csernyus Lőrincsel [Dénes Eszter]
On managing the oeuvre of Makovecz | Tasks and achievements
Interview with LŐRINC CSERNYUS
72 Istanbul 100 – Kós Károly-kiállítás
ISTANBUL 100 | Exhibition of KÁROLY KÓS
75 Hírek | News

A Kós Károly Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik 2015-ben személyi jövedelemadójuk 1%-ával támogatták. Az Alapítvány számlájára ebből a forrásból 2016-ban beérkezett 116 456 forintot a Kós Károly Egyesülés Vándoriskolájának működtetésére fordítottuk. Kérjük, hogy 2017-ben is támogassák idei adójukból Alapítványunk célkitűzéseit!

Adószámunk: 19193580-2-41.

A Kós Károly Egyesülés negyedéves folyóirata.
Kiadja az Egyesülés nevében
a Kós Károly Alapítvány.

Kós Károly Alapítvány

1034 Bp., Kecse u. 25.
Bankszámlaszám:
10402166-21629530-00000000
Adószám: 19193580-2-41

Felelős kiadó:
Dévényi Sándor és Zsigmond László
Alapító főszerkesztő: † **Makovecz Imre**
Főszerkesztő: Dévényi Sándor
Felelős szerkesztő: Dénes Eszter
A szerkesztőbizottság tagjai:
Csóka Balázs, Herczeg Ágnes, Jánosi János,
Szűcs Endre, Terdik Bálint
Lapterv és tipográfia: Vízvárdi András
Angol fordítások: Móra Zoltán
Nyomás: Progresso Print Kft., Budapest

Honlap: www.orszagepito.hu
ISSN 0866-0069

A lap előfizethető átutalással, az Alapítványtól
igényelt csekken vagy személyesen.
Ügyintézés, régi példányok árusítása:
Artbureau Kft.
1065 Bp., Nagymező utca 4. 1/128.,
telefon/fax: (+36 1) 322-0677;
e-mail: haabkatalin@gmail.com
Egy szám ára: 800 Ft
Előfizetési díj a 2017. évre 3000 Ft,
külföldi előfizetőinknek a
postaköltséget is felszámítjuk.

nka MMA

Támogatók:
MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
Bonex Építőipari Kft., Arker's Stúdió Kft.,
Farkas Építésziroda Felületkémia Kft.,
Forma Rt.